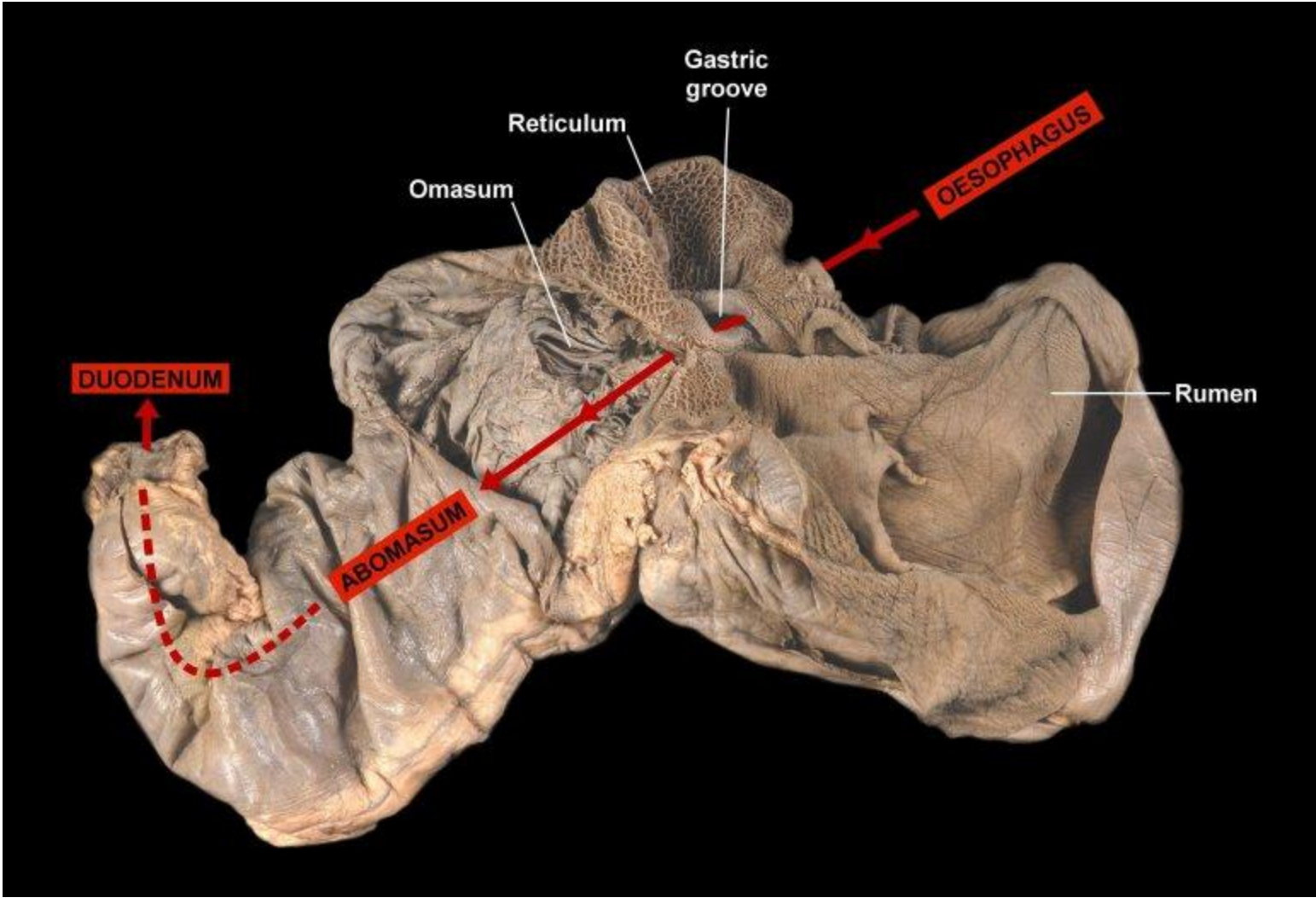

ISHRANA TELADI

- Mladunče preživara rađa se sa četvorokomornim želucem, ali se prvih dana života hrana (mlijeko) koristi kao kod monogastričnih životinja.
- Za korišćenje mlijeka kod teladi važnu ulogu ima **jednjački žlijeb**, koga grade nabori sluzokože predželudaca u vidu cijevi. Ovaj žlijeb u mladih životinja sprovodi mlijeko direktno u sirište, bez zadržavanja u predželucima.
- U periodu mliječne ishrane, zapremina predželudaca je mala, i bez mikroorganizama. U kontaktu teleta sa majkom, okolinom, prostirkom i ostalim, dolazi do svojevrsne „infekcije“ mikroorganizmima koji naseljavaju predželuca. Nakon uzimanja hrane biljnog porijekla, mikroorganizmi postaju aktivni u njenom razlaganju i korišćenju.
- Za uspostavljanje početnih funkcija organa za varenje i snabdijevanje organizma neophodnim zaštitnim materijama (imunoglobulinima) poseban značaj ima prvo mlijeko, tzv. kolostrum.
- Svojim sastavom se razlikuje od mlijeka, pošto je bogatiji u proteinima, mastima, vitaminima i mineralnim materijama, odnosno u sadržaju suve materije.

Ishrana tečnom hranom

- Tečna ishrana teladi u tradicionalnom govedarstvu obavlja se isključivo kolostrumom i mlijekom majke, dok se na velikim farmama tokom prvih 7 dana života teleta koriste kolostrum i mlijeko, a zatim se postepeno, u toku 3-4 dana, prelazi na zbirno mlijeko ili na neku od komercijalnih zamjena za mlijeko.
- Velika greška koja se pravi kod malih farmera jeste forsirana ishrana teladi, pri čemu se koristi i do 12 kg mlijeka dnevno. Ovakva ishrana ima opravdanje samo ukoliko se tele tovi do manje mase, namjenski za meso.
- **Žensko tele koje se planira za priplod treba da se hrani ograničenim količinama mlijeka i druge tečne hrane. Ova količina najčešće iznosi oko 6 kg/dan.**
- Ograničena ishrana mlijekom ima za cilj što ranije privikavanje teleta na suhu hranu i razvoj predželudaca, što će omogućiti odraslim grlima maksimalno korišćenje kabaste hrane.
- Problem forsirane i dugotrajne ishrane mlijekom i nedovoljno privikavanje na korišćenje kabaste hrane loše se odražava i pri nabavci tovnog materijala. Takva telad u novoj sredini, bez mliječne ishrane, sporo napreduju, gube u težini i često obolijevaju. Ishranu tečnom hranom najbolje je ograničiti na prvih 60 dana života teleta. Poslije toga tele se hrani samo suvom hranom, i to koncentratom i sijenom.

Ishrana kabastom hranom i koncentratima

- **Davanje suve hrane počinje već u prvoj nedjelji života.** Bitno je pri tome da se telad što prije naviknu na uzimanje čvrste hrane koja ima izuzetan uticaj na razvoj buraga, uključujući porast mišićnog i epitelnog tkiva, i nagomilavanje pigmenta u sluzokoži, kao i na apsorbcionu sposobnost buraga.
- Za ishranu teleta treba koristiti kvalitetno sijeno sa dobro očuvanim lišćem i zelenom bojom, odnosno karotinom. Ovakvo sijeno je najbolje pripremiti od zadnjeg otkosa lucerke, kod koga je najpovoljniji odnos lista i stabla.
- Druga kabasta hrana uvodi se u obrok teladi kasnije.
- Repa u manjoj količini može da se uključi u obrok teladi na kraju drugog mjeseca života, **a silaža tek poslije tri ili još bolje u petom mjesecu života.**
- Manje količine zelene hrane, pogotovu pri držanju krava na paši, telad konzumiraju već u drugom mjesecu života.
- Međutim, košena zelena hrana zbog niskog sadržaja suve materije ne može biti osnova kabastog dijela obroka teladi u uslovima štalskog držanja.

- Smješe koncentrata za telad treba da sadrže odgovarajući udio proteina i energije, u skladu sa uzrastom.
- Najčešće se u periodu odgoja teleta koriste dvije vrste smješa.
- Prva smješa se daje od 15. dana života zajedno sa mlijekom ili zamjenom za mlijeko, pa sve do postizanja 120-130 kg mase, odnosno do starosti od 3 mjeseca.
- U ovom periodu života funkcija preživljanja se postepeno uspostavlja, povećava se zapremina predželudaca, i u njih se naseljava mikroflora.
- Sve to zahtijeva da ova kategorija teladi dobija kvalitetnu kabastu hranu i koncentrat sa minimalno 18% sirovih proteina.
- Nakon postizanja mase od 100-120 kg, funkcija preživljanja se u potpunosti uspostavlja tako da se efikasno koristi kabasta hrana.
- Međutim, zbog intenzivnog porasta neophodno je u obroku obezbijediti i adekvatnu količinu proteina i brzo iskoristive energije, pa se daju koncentрати sa minimalno 16% sirovih proteina.

- Uz kvalitetnije sijeno može se davati jednostavnija smješa, pretežno na bazi žitarica i sa manje proteina nego ako se daje slabije ili sijeno osrednjeg kvaliteta.
- Po pravilu, kabasta hrana, a posebno kvalitetno sijeno, daje se teladima stalno po volji, a koncentrat se u početku daje po volji a kasnije pri dostizanju približno 2 kg/dan, on se ograničava na tu količinu sve do uzrasta 4-6 mjeseci.
- Međutim, i ovdje je količina koncentrata uslovljena u velikoj mjeri količinom i kvalitetom kabaste hrane, a prije svega sijena. Uz sijeno boljeg kvaliteta i umjeren intenzitet rasta ženske teladi namijenjene za priplod, količina koncentrata može biti i manja od 2 kg/dan.
- **Početna smješa za telad – 20 % proteina (50-100kg);**
- **Kasnija smješa - 18 % proteina (100-150 kg);**
- **Sa 4 mjeseca - 16 % proteina.**

- Od samog početka ishrane suvom hranom teladima treba davati i vodu za piće.
- Voda treba da bude svjež, ujednačene temperature i stalno pristupačna, tako da je telad mogu uzimati po volji.
- Količina potrebne vode za piće uslovljena je obimom konzumiranja suve hrane, odnosno dužinom trajanja napajanja i količinom tečne hrane u dnevnom obroku, a kreće se u granicama od **5-7 kg vode po kg suve materije konzumirane hrane.**

Plan napajanja teladi do 4. mjeseca starosti

Vrsta hrane	Starost (dana)	Količina za 1 hranjenje kg	Broj hranjenja na dan
Kolostrum	1-2	1-1,5	3-5
Kolostrum	3-4	3	2
Punomasno mlijeko	5-7	3	2
Mlijeko + zamjena za mlijeko	8-14	3	2
Zamjena za mlijeko	15-21	3,5	2
Zamjena za mlijeko	22-28	4	2
Zamjena za mlijeko	29-49	3	2
Zamjena za mlijeko	50-56	2,5	1
Početna smješa	4-70	po volji	-
Početna smješa + smješa za porast	71-84	do 2 kg	-
Smješa za porast	85-120	do 2 kg	-
Sijeno	4-120	po volji	-
Voda za piće	4-120	po volji	-

Šema napajanja teladi punomasnim kravljim mlijekom i ishrana koncentratima i sijenom

Starost, Dana	Količina mlijeka	Broj Napajanja	Početna smješa	Sijeno Lucerke
0-4	kolostrum	3-5	-	-
5-7	5	2	po volji	po volji
8-10	6	2	po volji	po volji
11-20	6	2	po volji	po volji
21-30	6	2	po volji	po volji
31-40	6	1	po volji	po volji
41-50	6	1	po volji	po volji
51-60	5	1	po volji	po volji
61-120	-	-	po volji	po volji
Ukupno	343	-	180	120

Primjer početne potpune smješe za telad

Hranivo	Učešće u smješi, %
Kukuruz	40,00
Ječam	15,00
Stočno brašno	7,40
Sojina sačma	24,50
Suncokretova sačma	5,00
Krmni kvasac	3,00
Sojino ulje	2,00
Dikalcijum-fosfat	0,50
Stočna kreda	1,10
Stočna so	0,50
Premiks za telad-junad	1,00

Primjer: Sastaviti potpunu smješu za ishranu teladi starije od 4 mjeseca. Učešće u smješi punomasne ekstrudirane soje treba da iznosi 12%.

H r a n i v o	% u smješi	Sir.proteina u hranivu,%	Sastav smješe,%
Sojin griz	12	39,13	4,70
Di Ca fosfat	1		
Stočna so	0,3		
Stočna kreda	1,2		
Vit.min. Premix	1		
Suma	15,5		4,70

$$100 - 15,5 = 84,5$$

$$16 - 4,70 = 11,30$$

$$84,5 : 11,30 = 100 : X$$

$$X = 13,37 \%$$

H r a n i v o	% u grupi	Sir.proteina u hranivu,%	Sirovih proteina u grupi,%	Učešće grupe, %	Sastav smješe,%
Kukuruz	75	8,28	6,21	66,20	49,65
Ječam	25	11,28	2,82		16,55
Ukupno-sirovih proteina u grupi A:			9,3		
Psenične mekinje	40	15,41	6,16	33,80	13,52
Suncokretova sačma	60	26,18	15,71		20,28
Ukupno-sirovih proteina u grupi B:			21,87	UKUPNO:	100,00

